

1. DE RIETVELDSE MOLEN

In 1648 gebouwd en rijksmonument. De molen is altijd bewoond gebleven. Immers, het bemalen van de Rietveldse polder werd als een dagtaak beschouwd. In 1966 werd de bemaling overgenomen door een gemaal in de Hoonse polder aan de Rijn. De molen kan tijdens de jaarlijkse Molendag bezocht worden.

2. DE RIETVELDSE SLUIS

Tegelijk met de molen werd in 1648 ook een verlaat gebouwd. Het was de toegangspoort over water naar de Rietveldse polder en het vaardorp. Wegen waren er niet. Na vele renovaties werd de sluis in 1939 onder leiding van architect J. Dekker in beton herbouwd.

3. MINA EN MARIE

Zondag 9 oktober 1898. Bij het schemer van de avond kwamen twee vriendinnen uit het dorp, Mina en Marie, het Papenpad af lopen. Ze waren (te lang) uit geweest in Alphen. Vlak bij het verlaat gebeurde het. Terwijl ze dachten over de kant te lopen zakten ze plotseling weg in 'drijfvuil, kroos en wier'. Pas de andere ochtend werden ze gevonden, levenloos in het water, door een passerende schipper. Een gedicht over dit drama is te beluisteren op de Vaardorp het Rietveld website.

4. DE RIETVELDSE WATERVAL

Het water in de Papenvaart stroomt tegenwoordig omgekeerd: vanaf de Rijn naar de molen. Vlak voor de molen valt het een meter omlaag in de Rietveldse Vaart: de Rietveldse waterval. Door Rijnwater in te laten aan de ene zijde van de polder en weer op te malen aan de andere zijde wordt het polderwater permanent ververs.

5. DE PAPENVAART / HET PAPENPAD

De molen kon zijn water niet goed kwijt. Daarom werd in 1659 de Papenvaart gegraven, van de molen rechtstreeks naar de Rijn. Op de linkeroever van deze vaart ligt het Papenpad. Over dit pad gingen de katholieken – 'de papen' – naar hun (schuil)kerk aan de Rijndijk, nadat ze hun kerk in het Dorp waren kwijtgeraakt tijdens de Reformatie (1572).

6. DE RIETVELDSE ROEIKAMPIONSCHEPPEN

Hier varen we door het deel van het Rietveld waar altijd wedstrijden plaatsvonden, zoals schaatswedstrijden in de winter en roeikampioenschappen in de zomer. De roeikampioenschappen worden nog steeds gehouden, jaarlijks in juni

7. DE GROENE KATHEDRAAL

Dit is een unieke wandeluin aan de Rietveldse Vaart. De tuin is een creatie van Tom en Corrie van Dijk, die hier voorheen hun boomkwekerij hadden. De naam van de tuin verwijst naar een prachtig begroeid bouwwerk met herkenbare elementen van een kathedraal. Vaar de sloot rechts van het bord in tot de aanlegsteiger. Ga het zien!

8. KLEIN GIETHOORN, TERRAS, BOOTVERHUUR, OVERNACHTEN

Een écht Rietvelds familiebedrijf. Het begon ermee dat in 1923 Han van Meurs zijn roeiboot aan een hengelaar beschikbaar stelde en hengelaars liet overnachten. Na de oorlog kwam er een speeltuin bij en noemde men het Klein Giethoorn. Dit werd het favoriete uitstapje voor iedereen in de regio. Monique en haar man Arjan zijn nu de vierde generatie die het bedrijf voortzetten. Aan de westelijke kant van KG kun je aanleggen, wanneer je een terrasje wilt pikken.

9. DANSEN MET ONDERDUIKERS

Het geïsoleerde Rietveld was in de oorlog een geliefde plek voor onderduikers. Er zaten er veel: bij de molen, bij Klein Giethoorn (maar liefst 6) en op enkele boerderijen. Zij voelden zich er veilig, want in het open gebied zag je de Duitsers al van ver aankomen. Dan verstopten zij zich en als de molenaar zijn molen op 'stand veilig' zette kwamen zij weer tevoorschijn. Een van de onderduikers was dansleraar. Hij organiseerde danscursussen voor bewoners en onderduikers.

10. RIETVELD 9 (MET MINIBIEB AAN HET WATER)

Boerderij uit 1890 en gemeentelijk monument. Het laatste boerenbedrijf hier was van het grote gezin Van de Lip. De meeste kinderen in het Rietveld hadden elk een eigen roeiboot, waarmee ze dagelijks naar het pad voorbij Klein Giethoorn voeren. Ook de andere kinderen uit het Rietveld gingen daarheen. Vandaar liepen zij op hun klompen gezamenlijk langs de molen naar hun school in het Dorp, 4 km verder.

11. IN DE WINTER

Bij ijsvorming dreigde isolement. Bij zwak ijs liepen bewoners over het eigen en over elkaars land en stak men sloten over via planken en ingevroren boten. Anders was het met de melkboot, die moest dagelijks varen. Alles werd uit de kast gehaald om een vaargeul open te houden, ook voor de leveranciers. Totdat het echt niet meer ging en de vaart dicht lag. Vanaf die tijd ging alles over het ijs. Voor het vervoer van melkbussen en meelbalen werden grote sleeën gebruikt. Op de achtergrond Rietveld nr 10, boomkwekerswoning uit 1939.

12. RIETVELD 11

Daglonerswoning ongeveer 200 jaar oud. Het witte huisje is het oudste van het Rietveld en monumentaal. Veertig jaar geleden grondig gerenoveerd: het boenhok aan het water werd een keuken. In 1880 gingen Jan en Appolonia van Meurs hier wonen. Het was toen al een oud huisje. Uit het huwelijk werden 14 kinderen geboren. Daarvan bleven er maar 7 in leven, het gevolg van armoede en 'lepelzucht' (honger). Een van deze kinderen heette Han van Meurs, oprichter van Klein Giethoorn.

13. RIETVELD 15

Buitenverblijf 'Adriana Christina' uit 1906 en monumentaal. Begrafenisondernemer Innemeer uit Den Haag liet dit huis met diepe tuin bouwen als buitenverblijf. In de jaren dat hij hier kwam organiseerde hij 's zomers in zijn tuin vaak een feestje voor de burens. Beter een goede buur dan een verre vriend.

14. TUIN VAN EPICURUS

Deze kleinschalige natuurcamping is ook nog steeds een kwekerij van onder andere Araucarias. Hele bijzondere groen blijvende coniferen uit Centraal-Chili.

15. DE RIETVELDSE BRUG

Voor ons ligt de Rietveldse brug. Die ligt er nog maar sedert 1983. Via de brug werd noordkant van het Rietveld ontsloten. De zuidkant was al sinds 1971 ontsloten. De boerderijen in het Rietveld werden steeds minder rendabel; tegelijkertijd rukte de sierteelt op. Die combinatie zorgde er voor dat het Rietveld als laatste vaardorp in Nederland ontsloten werd. En toch ook niet helemaal, want een derde van de bewoners moet ook nu nog dagelijks varen naar de woning. Ook daarin is het Rietveld uniek.

16. RIETVELD 17, 14 EN 19

Onder de brug door zien we drie woningen in min of meer oude staat. Het zijn gemeentelijke monumenten, gebouwd in de periode 1880 – 1890. Rietveld 17: een hofstede, dat wil zeggen een grote boerderij, Rietveld 14: aanvankelijk een dagloners- en later een boomkwekerswoning en Rietveld 19: een gewone boerderij.

#ALPHEN VAART

HISTORISCHE VAARKAART VAARDORP HET RIETVELD

Lange tijd was het Rietveld een groot moeras tussen Hazerswoude en Alphen. In de late Middeleeuwen werd het gebied ontgonnen, maar het bleef erg vochtig. Dat veranderde toen er in 1648 één polder was gevormd en de Rietveldse molen begon te malen. Het land werd droger en meer geschikt voor de veeteelt. Boeren vestigden zich langs de Rietveldse Vaart. Echter, een weg kwam er niet. Daarvoor lag het gebied te geïsoleerd en woonden er te weinig mensen. Zo werd het een vaardorp: al het vervoer ging over het water; mensen, vee, hooi, alles. Eeuwenlang bleef dat zo. Pas met de komst van de sierteelt werd het vaardorp ontsloten. Deze historische route door Vaardorp Rietveld laat je de mooie en bijzondere plekjes zien.

KIJK OP WWW.VAARDORPHETRIETVELD.NL VOOR DE BIJZONDERE HISTORIE EN VERHALEN OVER DIT VAARDORP

Deze folder is mede mogelijk gemaakt door:

#ALPHENMARKETING

Alphen aan den Rijn

VVV Alphen aan den Rijn
Bibliotheek Rijn en Venen
Aarkade 10
2406 BV Alphen aan den Rijn
Openingstijden op alphenlinkt.nl/vvv

VVV Boskoop
Overslag 14
2771 AA Boskoop
Tel: 0172 - 21 46 44
Openingstijden op alphenlinkt.nl/vvv

17. ZIJ HIEPEN DE BOEREN

Dagelijks kon je de melkvaarder tegenkomen op de Rietveldse Vaart. Hij haalde dan de volle bussen melk op en bracht ze naar het dorp of hij bracht de lege bussen terug. Hij was onmisbaar voor de boeren. Maar hij was niet de enige. Ook de meelvaarder, meestal een van de boeren, was belangrijk. Meermalen per week bracht hij met zijn schouw de zware zakken voedermeel vanaf de Compierekade (waar ze werden afgeleverd) naar de boerderijen. En dan had je ook nog de schipper. Hij bezorgde met zijn vrachtboot onder andere het wintervoer bij de boerderijen of allerlei andere zware vrachten. En minstens zo belangrijk was de molenaar. Hij moest zorgen dat iedereen droge voeten hield. Zij allen hielpen de boeren.

18. MODELTUIN VAN VAN DER POEL

Dit is de modeltuin van de vollegrondskwekerij van W. van der Poel & Zoon, die opricht werd in 1887 in de Loete (Hazerswoude). Deze kweker specialiseerde zich in het kweken van bijzondere planten en vond in het laagveen van het Rietveld de ideale groei omstandigheden voor het kweken van sierheesters en coniferen. Daarbij wordt geen kunstmest gebruikt en zo min mogelijk gewasbeschermingsmiddelen. De tuin is niet toegankelijk.

19. DE RIETVELDSE IMKER

Op de hoek van de zijsloot naar 't Woutje staat het huis van de Rietveldse imker. Achter het huis ziet u de bijenkasten staan. Bij mooi weer staat er soms een tafeltje aan het water met potten honing te koop (en jam).

20. THEETUIN 'T WOUTJE (ZIE HET BORD MET PIJL: 'T WOUTJE)

Via een brede zijsloot kan je naar Theetuin 't Woutje varen. De theetuin van Hermien en Kees van 't Wout is in

2006 gestart. In de prachtige tuin vol leuke zitplekjes kun je heerlijk relaxen of wat eten of drinken. Daarnaast verzorgen zij rondvaarten door het Rietveld en zijn er vanuit 't Woutje verschillende activiteiten te ondernemen.

21. HET SOCIALE LEVEN

De bevolking van het Rietveld vormde een hechte gemeenschap. Dit was het gevolg van de geïsoleerde ligging van het gebied. Vaak had men elkaar nodig, vaak kwam men elkaar tegen op het water. Gezelligheid werd dan ook op de eerste plaats bij elkaar gevonden. Zoals op onderlinge burens- of spelletjesavonden. Bij grotere gebeurtenissen, zoals een huwelijk of begrafenis, zocht men elkaar altijd op.

Op deze driesprong: foto van de kruidenier en de bakker uit 1929

Het was een komen en gaan van boten op de Vaart. Niet alleen van de leden van de vaak grote gezinnen, maar ook van de postbode of leveranciers. Tot in de jaren 60 kwamen zij per boot aan huis. Je had er daar trouwens altijd drie van: een katholieke, hervormde en gereformeerde. Want ieder geloof had zijn eigen leverancier.

22. DE STRONTSCHUIT

Hier in het inhammetje achter de stal van Rietveld 21 lag de strontschuit. In de winter werd de mest uit de grup in de schouw geschept, al of niet met de kruitwagen. En als de schouw vol was

werd hij de sloten in gevaren tussen de weilanden. Daar werd de stront met een gierschep over de weilanden uitgeworpen (wel rekening houden met de wind).

23. DRINKEN UIT DE WATERPUT

Boerderij Rietveld 25 is er niet meer. Er staat nog wel een oud schuurtje en een waterput. Iedere woning in het Rietveld had wel zo'n waterput, die aangesloten was op de dakgoot. Eeuwenlang stond deze put centraal in de drinkwater voorziening. Waar het Dorp al vanaf 1915 leidingwater had, werd het vaardorp pas in 1962 aangesloten, mede op aandringen van de huisarts. Nog steeds beweren sommige oud Rietvelders dat het water uit de put lekkerder was.

24. LENA'S HOEVE

Deze boerderij aan het oosteinde van de Vaart is als enige boerderij in het Rietveld nog in bedrijf. De oude Hoeve werd in 1880 gebouwd. Zo'n 10 jaar geleden is alles volledig herbouwd en gemoderniseerd. Momenteel telt de boerderij 180 melkkoeien, 70 stuks jongvee en 20 schapen. Al met al van een heel andere omvang dan de oude boerderijen in het vaardorp. In de boerenkaaswinkel bij de boerderij kun je de smaak van het Rietveld proeven. Daarnaast kan je er een roeiboot huren.

25. DE COMPIEREKADE

Aan het einde van de Rietveldse Vaart ligt de Compierekade. Deze kade werd in 1522 precies op de grens tussen Alphen en Hazerswoude gelegd, dwars door het vochtige Rietveld. In de Vaart vormde de Compierekade dus een dam; achter de dam werd de vaart in de loop der tijd gedempt. Het Alphens Rietveld, ook wel Zaans Rietveld genoemd, is nu een prachtig natuurhistorisch veenweidegebied. Een rondwandeling meer dan waard!

Samengesteld door

Bewonersvereniging Vaardorp Het Rietveld, met ondersteuning van PRéT
© fotografie Dirk Koster, www.dk-foto.nl

